

Berreskuratutako fabrikak Italian

ZERO ZUZENDARI, ZERO KUTSADURA, ZERO ESPLOTAZIO

2008ko krisi ekonomikoak Europan barrena utzitako ondorio dira kontinente zaharrea berreskuratutako hainbat eta hainbat fabrika. Grezian, Frantzian, Euskal Herrian, Espainian eta Italian, besteak beste. Italiako bi fabrika berreskuratuta izan gara: Officine Zero eta Rimaflow.

TESTUA ETA ARGAZKIAK:

Martin Mendizabal Garai

@mendigarai

Argentinara emigratutako Luicci Zanon italiar gazteak bere abizena zeraman zeramika fabrika sortu zuen diktadura garaian, Neuquen hirian. Hegoamerikako herrialde hark 2001ean jasan zuen krisi ekonomiko larriaren ondorioz porrot egin zuen ordea, eta bertako langileek berreskuratu zuten: FaSinPat (Patriotik gabeko fabrika) izena eman zioten guneari. Egun, enpresako ekoizpenak langileen esku jarraitzen du eta denek soldata bera daukate. FaSinPat eta antzeko lantegiak eredu bihurtu dira Europan, langileen esku geratutako hainbat eta hainbat enpresa aurrera ateratzeko.

Officine Zero Erroman

Erromako Tiburtina tren geltokitik geru dagoen eraikinean izan gara. Gaueko trenen mantentze lanak egiten zituen RSI fabrikaren behin betiko kiebra 2012ko abenduan izan zen. Orduan 33 langile zeuden lanean. Giuseppe RSIko langilea zen eta fabrika jarraitzen duen lagunetako bat da. Lan baldintzak jada 90eko hamarkadan okertzen hasi zirela esan digu: “Enpresak 1970 eta 1990 urteen artean eskaini zituen lan baldin-

tza onenak. 1992tik aurrera lan moldea aldatu egin zen, guk egiten genuen lan asko azpikontratatu hasi ziren”.

Elisa Gigliarelli Officine Zero asanbladako kide da, RSIren eraikina 2013ko urtarrilean berreskuratu zenetik. Berak azaldu digunez enpresa langileen eskuetara igaro aurretik langileak instituzioekin hitz egiten aritu ziren, beraien lanpostua mantendu ahal izateko: inbertitzaile berri bat bilatu edota sektore publikoak enpresa erostea ziren langileen esperantza bakarrak, baina saiakerak ez zuen erantzun positiborik izan.

Nolanahi ere, 2013a baino lehenago hainbat kolektibo hasiak zeuden harremanetan: bertako langileek garbi zuten fabrikak ez zuela etorkizunik izango eurak antolatu ezik. RSIko langile ohiak, langile prekarioak batzen zituen CLAPP sindikatu txikiak eta unibertsitateko beste hainbat eragilek bat egin zuten. Sindikatuak *coworking* edo lan kolektiboa egiteko espazio bat okupatu nahi zuten, eta hortik abiatu zen Officine Zero sortzeko ideia.

Hiru urtetik hona, Erromako Officine Zero berreskuratutako fabrika bere

lema: zero zuzendari, zero kutsadura eta zero esplotazio- antzinako RSIren makinaria erabiltzen dute egunerokoan. Altzariak, mahaiak eta aukiak ere bererabili egiten dituzte konpondu ondoren. Horretan aritzen dira hainbat langile, aroztegi lan egiten duen Giuseppe bera da horietako bat. Horrez gain, tapizeria eta burdindegia ere badituzte, eta lehen administrazioarako bulegoak zeuden tokian, orain arkitektura lanak egiten dituzte. Fabrikak denera lau hektarea inguruko hedadura dauka, jantoki eta guzti.

Officine Zeron errefuxiatu eta langabetuei laguntza eskaintzen zaie. Erromako enplegu zerbitzuek formakuntza zerbitzuak eskaintzen dituzten arren, ez dute ordaintzen. “Guk formakuntza kursoak eskaintzeaz gain, lanen bat sortuz gero, irakaskuntza hori jaso duten pertsonengan delegatzen dugu”, dio Gigliarellik. Soldatei dagokienez, sartzen den diru guztia kaxa komun batean gordetzen da, eta hilabete bukaeran pertsona bakoitzari bere soldata ordaintzen zaio. Kiebren ondorioz, momentu honetan eraikinaren jabetza Erromako auzite-

giarena da eta bi milioi euroko enkan-tean dago salgai. Berreskuratutako enpresako kideak instituzioekin harremanetan daude: “Aukerarik egokiena kooperatiba sortzea litzateke -mintzo da Gigliarelli-, horrek bidea asko erraztuko liguke”.

Rimaf ow Italia iparraldean

Officine Zero ez da Italian berreskuratutako lantegi bakarra. 2013ko otsailean, Milan inguruan automobilgintzarako lan egiten zuen Maflow enpresaren lana Poloniara eraman zutenean, enpresa itxi zuten: “Erabaki genuen lantegiak ezin zituela atek itxi eta patroiz gabe eta autogestioan oinarrituz fabrika berriro martxan jarriko genuela”. Egun Rimaflo w proiektuaren kide den Gigi Malabarba ari da hizketan.

Maflow enpresatik kaleratuak izan ziren 15-20 langileak fabrikako azpiegitura eraitsia konpontzen hasi ziren: “Lehen bi urteetan langileen borondatezko lana medio produktiorako makina-ria konpondu ahal izan genuen”. Denbora horretan beste fabrika batzuetatik kaleratuak izan ziren 100 langile inguru

batu zitzaizkien eta jende hori guztia etxetresna elektriko, ordenagailu eta altzariak erreku peratzen hasi zen.

Enpresa txikien eta kooperatiba batzuen produktuak saltzen ere hasi ziren: “Denbora horretan herritarren aurrean zilegitasuna irabazi genuen eta ezin izan ziguten politikoki eraso -azaldu du Malabarbak-. Gure jarduera komertziala ilegal a omen zen aitzakia pean isun ekonomiko handiak jarri zizkiguten eta produktioaren zati bat Rimaflo wetik kanpo bideratu behar izan genuen. Finantziario nahikorik ez genuenez, lantegiko espazio batean autokarabanak aparkatzeko zerbitzua eskaintzea otu zitzaigun, inguruko aparkaleku bat itxi egin zutelako”.

Officine Zero proiektuan bezala, Rimaflo w en ere 2001ean Argentinan berreskuratzen hasi ziren fabrikak dituzte zerumugan: “Hegoamerikako zenbait herrialdeetan kapitalismoari aurre egiteko alternatiba ekonomiko erre al bat ari dira sortzen, beheko klase sozialetatik hasita”. Horixe bera egin nahi dute Erroman, Milanen, Euskal Herrian eta Europako makina bat txokotan. ■

Goian, Of cine Zeroren instalazioak; aurreko enpresaren makina-ria eta altzariak berrerabili dituzte proiektu autogestionatuari ekiteko. Behean, Elisa eta Giuseppe, berreskuratutako fabrikako langile bi.

